

Van Manen blijft vitaal

DANS

HANS VAN MANEN LIVE

Door Het Nationale Ballet Gezien 12/9

Waar Nederlandse Opera & Ballet

Te zien t/m 4/10

★★★★☆

Een halve eeuw geleden ging *Metaforen* in première. Als openingsballet van het mooi uitgebalanceerde programma *Hans van Manen Live* blijkt het nog altijd een zeer vitaal stuk. Strakke patronen en een streng lijnenspel laten zien dat de destijds 33-jarige Van Manen onder invloed stond van het classicisme van George Balanchine. Tegelijkertijd bevat *Metaforen* al vele elementen die we nu bestempelen als typisch Van Manen: van de in een theatrale v-vorm uitgestrekte armen tot het economische gebruik van de ruimte.

Destijds werd een duet van twee mannen – mét klassieke schouderlift – nog als provocerend homo-erotisch ervaren. Op deze premièreavond onderscheidde het manenduet zich helaas vooral door te weinig synchroniciteit – een euvel dat we ook terugzagen in het groepswork. De symmetrische patronen, waarbij we dezelfde bewegingen steeds van voren en van achter te zien krijgen, moeten echt spatgelijk worden uitgevoerd om het stuk vleugels te geven. Dat gebeurt wel in het prachtig ingehouden duet van Maia Makhateli en Suzanne Kaic, die voortdurend elkaars hand vasthouden.

Eenzelfde fascinatie voor symmetrie en het van verschillende kanten tonen van dezelfde beweging vinden we terug in *Live*, een ballet voor danseres, danser en cameraman. De in een rode jurk gehulde soliste Igone de Jongh wordt tijdens het dansen gefilmd. Die registratie wordt in zwart-wit geprojecteerd op een filmdoek. Als De Jongh en 'videomaster' Henk van Dijk van het podium verhuizen naar het gangpad zien we iets vreemds: mensen die naast de danseres zitten en haar praktisch kunnen aanraken blijven toch massaal naar het filmbeeld kijken. En dus niet naar de danseres die – écht live – vlak voor hun snufferd staat!

Op de uitvoering valt niets aan te merken, De Jongh eet de camera bijna op. Maar de opwindende die de voor-

stelling in 1979 teweegbracht, blijft achterwege. Een flashback waarin De Jongh en danspartner Martijn Rademaker een uit de hand lopende liefdesrelatie uitbeelden komt zelfs nogal anekdotisch en ietwat gedateerd over.

Eveneens gedateerd (of moeten we het retro noemen?) is het schilderij van een industriële landschap dat dient als achtergrond voor *Twilight* (1972). Afgezien daarvan is het op geweldige pianomuziek van John Cage gedanst 'hoge haken duet' absoluut niet over zijn uiterste houdbaarheidsdatum heen. Ondersteund door Artur Shcherikof maakt Anna Tsygankova indruk met haar flirterige optreden, waarin dansante virtuositeit en ongebreideld speelplezier fraai samenkomen.

Hoogtepunt van de avond is *Two Gold Variations*, in 1999 gecreëerd voor Nederlands Dans Theater en daarna opmerkelijk genoeg niet meer opgevoerd. Van Manen zette het op *Goldrush concerto* van Jacob ter Veldhuis. Het stuk voor orkest en twee percussionisten staat bol van het effectbejag: sterk wisselende klankkleuren, golvende marimbapatronen die worden afgewisseld met beukende ritmes, en gesampelde teksten die iets te maken hebben met de goudkoorts. Het contrast met Van Manens befaamde soberheid is groot. De choreograaf moet de tegen de kitsch aanleunende uitbundigheid van de componist intomen, wat knetterende en schurende taferelen oplevert. Igone De Jongh en Jozef Varga maken indruk als het centrale koppel. Hun koortsachtige hofmakerij wordt gespiegeld (ditmaal wel synchroon) door zes andere paren. Een aanwinst op het repertoire.

Fritz de Jong

Two Gold Variations was het hoogtepunt van *Hans van Manen live*.

FOTO ANGELA STERLING

Jongh, Igone de - balletdanseres niet terloops geen agenda/lijsten